

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U s t a w a

z dnia 22 czerwca 1928 r.

o amnestji z powodu dziesięciolecia odzyskania niepodległości przez Państwo Polskie.

Art. 1. Dla upamiętnienia dziesięciolecia odzyskania niepodległości przez Państwo Polskie udziela się sprawcom, współwinnym i uczestnikom przestępstw amnestji na zasadach, określonych w niniejszej ustawie.

Art. 2. Amnestja dotyczy przestępstw, należących do właściwości sądów karnych zarówno powszechnych jak wojskowych oraz do właściwości władz administracyjnych.

Art. 3. Puszczą się w niepamięć i przebaczą przestępstwa, popełnione na obszarach województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego w latach 1918, 1919 i w pierwszym półroczu 1920, a mianowicie:

- a) określone w §§ 58 — 75, 87 o ile działanie lub zaniechanie, stanowiące istotę rzeczony zbrodni z § 87 dotyczy urzędzeń lub ruchu kolejowego, w §§ 89, 300, 302 i 305 ustawy karnej z 1852 r., oraz określone

w ustawie z 27 maja 1885 r. o używaniu środków wybuchowych;

- b) podżeganie do przestępstw, jeżeli wskutek podżegania czynu nie spełniono wcale, lub nie spełniono go bezpośrednio po podżeganju;
- c) inne przestępstwa, jeżeli je popełniono w walce orężnej przeciw Państwu Polskiemu lub w związku z taką walką i celem jej poparcia, albo w walkach orężnych narodo-wościowych lub w związku z takimi walkami i celem ich poparcia.

Postępowanie karne w tych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzona.

Darowuje się kary prawomocnie orzeczone za te przestępstwa, w całości lub w części niewykonane.

Art. 4. Puszczą się w niepamięć i przebaczą przestępstwa, popełnione w latach 1918, 1919 i 1920 na obszarze, na którym obowiązuje kodeks karny z 1903 r., a mianowicie:

- a) określone w art. 100 — 110 kodeksu karnego z 1903 r.;
- b) inne przestępstwa, jeżeli je popełniono w walce orężnej przeciw Państwu Polskiemu lub w związku z taką walką i celem jej poparcia.

Art. 3 ust. 2 i 3 ma odpowiednie zastosowanie.

Art. 5. W wypadkach, wymienionych w art. 3 i w art. 4, są wyłączone z pod amnestji:

- a) umyślne pozbawienie życia i ciężkie uszkodzenia cielesne, popełnione na niestawiających oporu jeńcach;

- b) umyślne wyłącznie z chęci zysku pozbawienie człowieka życia;
- c) podpalenia, dokonane nie jako czynności operacji wojennej;
- d) przestępstwa, popełnione przez wojskowych polskich lub osoby, które z wojsk polskich przeszły na stronę nieprzyjaciela;
- e) przestępstwa, popełnione przez osoby, które wydano państwu obcemu na zasadzie układu w przedmiocie wydania lub wzajemnej wymiany, oraz przez osoby, które przed ogłoszeniem niniejszej ustawy oświadczyły swą zgodę na takie wydanie.

Wyłączenia, przewidziane w niniejszym artykule, nie wykluczają zastosowania amnestji w zakresie, przewidzianym w art. 6 — 9.

Art. 6. Darowuje się jedną trzecią część kary pozbawienia wolności, orzeczonej przez sąd za przestępstwa, ujawniające dążenie do rozpowszechniania zasad ustroju komunistycznego lub do ułatwienia wprowadzenia w Rzeczypospolitej Polskiej takiego ustroju, popełnione przed dniem 3 maja 1926 r., połowę zaś kary pozbawienia wolności, orzeczonej przez sąd za takie przestępstwa, popełnione przed dniem 3 maja 1928 r. przez osoby, które w chwili popełnienia czynu nie ukończyły lat dwudziestu.

Amnestji powyższej nie stosuje się w wypadkach kary, orzeczonej przez sąd za te przestępstwa w wymiarze ponad lat cztery względem osób, które w chwili popełnienia czynu ukończyły lat dwadzieścia, wszelako bez względu na wiek przestępcy, kary pozbawienia wolności, orzeczone w rozmiarze, przenoszącym lat dziesięć lub dożywotnie, ogranicza się do lat dziesięciu, karę zaś śmierci zamienia się na karę piętnastoletniego ciężkiego więzienia.

Amnestji, przewidzianej w niniejszym artykule, nie stosuje się wcale do przestępstw, popełnionych:

- a) przez obywateli niepolskich;
- b) przez osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa były funkcjonariuszami państwowymi polskimi lub należały do wojska polskiego, albo które wśród wojska polskiego szerzyły zasady komunistyczne;
- c) przez osoby, wymienione w art. 5 pod lit. e).

Amnestji powyższej nie stosuje się również w wypadkach, wymienionych w art. 9 pod lit. a)—g).

Art. 7. Puszcza się w niepamięć i przebacza popełnione przed 3 maja 1928 r.:

- a) wykroczenia administracyjne łącznie z porządkowymi bez względu na rodzaj i wymiar kary;
- b) przestępstwa, za które ustawa przewiduje, niezależnie od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą grzywnę i karę pozbawienia wolności nie powyżej trzech miesięcy lub jedną z tych kar;
- c) przestępstwa, za które ustawa przewiduje, niezależnie od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą grzywnę i karę pozbawienia wolności nie powyżej jednego roku lub jedną z tych kar, jeżeli przestępstwo popełniono wyłącznie z pobudek politycznych,

narodowościowych, religijnych, społecznych lub społeczno-gospodarczych;

- d) przestępstwa, popełnione w treści druku, jeżeli druk ten jest czasopiśmem, wydawanem zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- e) przestępstwa, polegające na zniewagach władz państwowych i samorządowych oraz na zniewagach urzędników i innych funkcjonariuszy tych władz; przestępstwa z art. 154 kodeksu karnego z 1903 r.;
- f) przestępstwa skarbowe, przewidziane w art. 57 i 58 ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609), jeżeli uprawiona bez upoważnienia przestrzeń gruntu nie przenosi dwudziestu metrów kwadratowych.

Postępowanie karne w tych sprawach nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzone, co nie wyklucza jednak orzeczenia zajęcia i konfiskaty druków i innych przedmiotów.

Art. 8. Darowuje się, względnie łagodzi, kary za przestępstwa, popełnione przed dniem 3 maja 1928 r., a mianowicie:

1) darowuje się orzeczone, a w całości lub części niewykonane:

- a) kary administracyjne łącznie z porządkowymi bez względu na rodzaj i wymiar kary;
- b) grzywny i kary pozbawienia wolności, orzeczone przez sąd w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy;
- c) grzywny i kary pozbawienia wolności, orzeczone przez sąd w rozmiarze, nie przenoszącym jednego roku, jeżeli przestępstwo popełniono wyłącznie z pobudek politycznych, narodowościowych, religijnych, społecznych lub społeczno-gospodarczych;
- d) kary, orzeczone za przestępstwa, popełnione w treści druku, jeżeli druk jest czasopiśmem, wydawanem zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- e) kary, orzeczone za zniewagi władz państwowych i samorządowych oraz za zniewagi urzędników i innych funkcjonariuszy tych władz; kary orzeczone za przestępstwa z art. 154 kodeksu karnego z 1903 r.;
- f) kary pieniężne, orzeczone za przestępstwa skarbowe, przewidziane w art. 57 i 58 ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609) w całości, jeżeli uprawiona bez upoważnienia przestrzeń gruntu nie przenosi dwudziestu metrów kwadratowych, w trzech czwartych zaś częściach — jeżeli przestrzeń taka przenosi dwadzieścia metrów kwadratowych, a w dziewiętnastu dwudziestych częściach — jeżeli orzeczenie, skazujące w pierwszej instancji z powodu uprawy na przestrzeni, przenoszącej dwadzieścia metrów kwadratowych, będzie wydane po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy;
- g) połowę orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę orzeczono w rozmiarze powyżej trzech miesięcy, lecz nie przenoszącym jednego roku;

- h) połowę orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę orzeczono w rozmiarze powyżej trzech miesięcy względem osoby, która w chwili popełnienia czynu, nie ukończyła lat dwudziestu;
  - i) połowę kary pozbawienia wolności, orzeczonej przez sąd w rozmiarze powyżej jednego roku, jeżeli przestępstwo popełniono wyłącznie z pobudek politycznych, narodowościowych, religijnych, społecznych lub społeczno-gospodarczych;
  - j) jedną trzecią część orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę orzeczono w rozmiarze, przenoszącym rok jeden; w tym wypadku jednak pozostałe dwie trzecie orzeczonej kary nie mogą przenosić lat dziesięciu;
- 2) ogranicza się do lat dziesięciu karę — dożywotniego pozbawienia wolności;
- 3) zamienia się karę śmierci na karę — piętnastoletniego ciężkiego więzienia;
- 4) darowuje się w zupełności nawiązki za przestępstwa leśne oraz wszelkie inne kary, niewykonane w całości lub części, w szczególności zastępcze kary pozbawienia wolności w granicach darowanej, względnie złagodzonej grzywny (kary pieniężnej), tudzież kary dodatkowe z wyjątkiem konfiskat, ogłoszeń w druku nakazanych wyrokiem w sprawach o obrazę czci, oraz umieszczenia w zakładach wychowawczo-poprawczych. Do kar dodatkowych na czci stosuje się postanowienia art. 11 — 13 niniejszej ustawy.

Art. 9. Amnestji, przewidzianej w art. 7 i 8, nie stosuje się do następujących przestępstw:

- a) szpiegostwa lub innego karalnego działania na szkodę Państwa Polskiego, a na rzecz obcego państwa lub przedsięwziętego w porozumieniu z osobą, w interesie obcego państwa działającą;
- b) przestępstw wojskowych; podżegania i pomocy do tych przestępstw; uchylania się od służby wojskowej, jeśli sprawca w tym celu opuścił granice państwa lub w tym celu przebywał zagranicą, chyba że sprawca przed upływem jednego miesiąca od dnia ogłoszenia tej ustawy został ujęty, lub stał się do dyspozycji właściwej władzy celem wykonania obowiązku służby wojskowej;
- c) świadomie fałszywego obwinienia przed władzami byłych państw zaborczych lub innych obcych państw, a także przed jakimkolwiek siłami uzbrojonymi, znajdującymi się w walce z wojskiem polskim, o przestępstwa, popełnione na szkodę tych państw lub sił zbrojnych, albo o nieprzychylnie zachowanie się względem nich;
- d) umyślnego pozbawienia życia człowieka i umyślnego ciężkiego uszkodzenia ciała lub takiegoż upośledzenia zdrowia ludzkiego, jeśli przestępstwa te popełniono z pobudek osobistego zysku lub w związku z rozbojem, względnie rabunkiem, albo w wykonaniu przemyślanej zemsty;

- e) rozboju, względnie rabunku;
- f) fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych;
- g) przemyślnictwa; przestępstw skarbowych z wyjątkiem wypadków amnestji, przewidzianych w art. 7 pod lit. f) i w art. 8 punkt 1 pod lit. f);
- h) stręczenia do nierządu, tudzież innych wypadków ciągnięcia zysku z nierządu drugiej osoby;
- i) przestępstw, popełnionych na szkodę Skarbu Państwa lub poniżej wymienionych instytucyj przez funkcjonariuszy w urzędach, przedsiębiorstwach państwowych i monopolach, tudzież w zakładach, fundacjach, stowarzyszeniach i spółkach, działających z udziałem finansowym Skarbu Państwa, bądź korzystających z jego gwarancji lub pomocy finansowej;
- j) przestępstw, popełnionych przez osoby, określone w art. 5 pod lit. e);
- k) przestępstw, ujawniających dążenie do rozpowszechniania zasad ustroju komunistycznego lub do ułatwienia wprowadzenia takiego ustroju w Rzeczypospolitej Polskiej.

Amnestja nie dotyczy również kar dyscyplinarnych za przewinienia służbowe z wyjątkiem kary nagany; nie dotyczy też kar za przewinienia porządkowe i dyscyplinarne osób wojskowych, przewidziane w przepisach wojskowych.

Art. 10. W razie zbiegu przestępstwa, ulegającego amnestji, z przestępstwem, nie ulegającym amnestji, lub ulegającym amnestji w mniejszym stopniu, kara orzeczona z uwzględnieniem zbiegu, względnie kara łączna, będzie złagodzona według słusznego uznania sędziego; przepis niniejszy nie wyklucza umorzenia, w myśl postanowienia niniejszej ustawy, postępowania sądowego, toczącego się odnośnie do poszczególnych zbiegających się przestępstw.

Art. 11. W wypadkach, objętych art. 3, 4, 6, tudzież art. 8 punkt 1 pod lit. b), c), d), e) oraz i), a nie wyłączonych z pod amnestji (art. 5, 6 ust. 2, 3, 4 i art. 9), niezdolność, będąca skutkiem karno-sądowego skazania, uzasadniona jakimkolwiek przepisami, lub kary dodatkowe na czci ustają z chwilą odcierpienia kary. Jeśli zaś według postanowień niniejszej ustawy karę całkowicie darowano, niezdolność, będąca skutkiem karno-sądowego skazania, nie powstaje.

Art. 12. Jeżeli karę, przewidzianą w artykułach, wymienionych w art. 11, w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy w całości już wykonano, niezdolność, będąca skutkiem karno-sądowego skazania, uzasadniona jakimkolwiek przepisami, lub kary dodatkowe na czci, ustają z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 13. Przepisy art. 11 i 12 nie dotyczą kar dodatkowych na czci, przewidzianych w kodeksie karnym wojskowym, ani też skutków tych kar.

Przepisy art. 11 i 12 nie dotyczą kar dodatkowych i skutków, polegających na utracie prawa do

poboru uposażeń, emerytur, rent i innych należności ze Skarbu Państwa i z kas samorządowych.

Art. 14. W wypadkach, w których nie stosuje się art. 7 punkt b) lub c), a nie zachodzą wyłączenia, przewidziane w art. 9, sąd może postępowanie umorzyć lub postępowania nie wdrażać, jeżeli według okoliczności danego wypadku należałoby, niezależnie od kar dodatkowych, wymierzyć za czyn, popełniony przed 3 maja 1928 r., karę pozbawienia wolności w rozmiarze, nie przenoszącym trzech miesięcy, jeżeli zaś czyn popełniono wyłącznie z pobudek politycznych, narodowościowych, religijnych, społecznych lub społeczno-gospodarczych, w rozmiarze, nie przenoszącym jednego roku. W powyższych wypadkach sąd może postępowanie umorzyć lub postępowania nie wdrażać jedynie za zgodą prokuratora, a sąd powiatowy lub pokoju — jedynie za zgodą prokuratora przy sędzię okręgowym.

Art. 15. Umorzenie w myśl niniejszej ustawy toczącego się postępowania będzie z mocy samego prawa uchylone, jeśli osoba, przeciw której toczyło się postępowanie, oświadczy w ciągu dziewięćdziesięciu dni po zawiadomieniu o zastosowaniu amnestji, że domaga się przeprowadzenia tego postępowania.

Art. 16. Przepisy ustawy niniejszej, dotyczące umorzenia kar, prawomocnie orzeczonych, stosują się również do przestępstw, ściganych z oskarżenia prywatnego, na wniosek, z upoważnienia lub na zarządzenie; natomiast do tych przestępstw nie stosują się przepisy, dotyczące umorzenia lub zaniechania postępowania karnego.

Art. 17. Postanowienia niniejszej ustawy stosują się do osób, które korzystały z ogólnego lub szczególnego aktu łaski, jedynie wówczas i o tyle, o ile poprzedni akt łaski przyznawał im ulgi w mniejszym rozmiarze.

Art. 18. Amnestję stosuje się, choćby karę orzeczono po dniu 3 maja 1928 r., względnie w wypadku, przewidzianym w art. 6, po dniu 3 maja 1926 r.

Amnestję stosuje władza, przed którą toczy się postępowanie, względnie władza, zarządzająca wykonanie wyroku lub orzeczenia, o ile jej nie zastosowano już przy wydaniu wyroku lub orzeczenia.

W sprawach, należących do właściwości sądu okręgowego, wątpliwości, dotyczące zastosowania amnestji, rozstrzygać należy na posiedzeniu niejawnem (gospodarczem, dyspozycyjnym) po wysłuchaniu prokuratora; to samo postępowanie stosuje się z urzędu lub na wniosek w razie zbiegu przestępstw (art. 10), tudzież na wniosek prokuratora w wypadkach, przewidzianych w art. 14. Od decyzji można wnieść zażalenie w ciągu trzydziestu dni od jej doręczenia. Zażalenie wnieść należy za pośrednictwem

sądu, który wydał decyzję, do sądu w toku instancji przełożonego, który rozstrzyga ostatecznie.

W sprawach, należących do właściwości sądów powiatowych lub pokoju, zażalenie w tym samym terminie wnieść należy przez sąd powiatowy, względnie pokoju, do sądu okręgowego.

Art. 19. W zakresie sądownictwa wojskowego, tudzież w postępowaniu przed władzami administracyjnymi, stosuje się odpowiednio art. 18. W sprawach, należących do władz administracyjnych, zażalenie rozstrzyga ostatecznie władza, bezpośrednio przełożona nad władzą, zarządzającą wykonanie orzeczenia.

Art. 20. Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrom: Sprawiedliwości, Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Skarbu.

Art. 21. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*